

РІЗНОВИД ВОДНЮ ТА ДЕЯКІ ТЕХНОЛОГІЇ ЙОГО ВИРОБНИЦТВА

Нечай І. В., студентка

КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра відновлюваних джерел енергії

Вступ. Останні декілька років світ активно почав переходити на відновлювані джерела енергії, а все через зростання викидів вуглекислого газу в атмосферу та зростання парникового ефекту спричинених використанням викопних та рідких палив. Набуває популярності і виробництво водню та використанням його як джерела енергії. При перетворенні водню в теплову або електричну енергію викиди або будуть мінімальними, або рівними нулю. Тому водень почали розглядати як заміну деяким видам палива.

Мета роботи: огляд різновидів водню в залежності від джерела виробництва та деякі технології його видобутку.

Матеріали та результати досліджень. Водень може видобуватися різними методами, тому для того аби розрізнити з якого джерела, було розроблено умовну «кольорову» класифікацію водню за походженням, позначення представлені на рис. 1.

Колір	Виробляється з ...
зелений	електроенергії з відновлюваних джерел енергії через електроліз води
блакитний	викопних вуглеводнів (газ, нафта, вугілля) із застосуванням технології уловлювання та зберігання вуглецю
сірий	викопних вуглеводнів (газу, нафти)
коричневий / чорний	вугілля
бірюзовий	розщеплення метану
фіолетовий	електроенергії з АЕС та тепла
рожевий / жовтий	електроенергії з АЕС через електроліз води / електроенергії будь-якого походження через електроліз води
червоний	теплової ядерної енергії
білий	водень природного походження

Рисунок 1 – «Кольори» водню в залежності від джерела видобування

Сірий водень виробляється з викопних палив. Його виробництво викидає в атмосферу дуже багато CO₂ і на такий вид водню припадає 95% всього виробництва. Блакитний водень викидає мало вулицю за рахунок технології виловлювання, але він виробляється з природного газу. Рожевий/жовтий водень отримується з атомних електростанцій. Хоч він і не з відновлюваних джерел, але деякі фахівці вважають що такий водень може бути також екологічним, як і зелений. І вид водню який найбільше підтримує Європа – зелений. Ще він називається «чистим» так як його викиди рівні нулю. Це через те що водень отримується за допомогою електролізу, який відбувається з використанням енергії з відновлюваних джерел. Європа бачить «зелений» водень як головну складову декарбонізації [1].

Зараз активно почали розробляти методи з виробництва водню з використанням ВДЕ [2]. До прикладу, компанія Heliogen розробила технологію, суть якої полягає в тому що дзеркала концентрують сонячне світло в одній

точці і завдяки цьому генерують тепло яке сягає більше 1000 °С. Дану технологію планують використовувати для виробництва водню.

Ще одна технологія використання сонячної енергії розробила Ізраїльська компанія і вона отримала назву Е-ТАС. Винахідники розробили сонячну панель, яка генерує водень з води. Ефективність електролізу в середньому досягає 75%. До того ж, вартість обладнання для такої технології в два рази менша, ніж того що зараз розповсюджене для виробництва водню. Даний метод є ще й безпечним, так як зменшується ризик взаємодії водню з киснем.

Новинкою у виробництві водню може бути використання синтетичної біології. Суть полягає в тому, що штучно створюються мікроорганізми, які продукують водень з вуглеводнів. Такий водень може бути аж в два рази дешевшим за зелений. Це пов'язано з використанням відпрацьованих нафтових свердловин. Але поки така технологія тільки на лабораторному рівні.

В Україні для виробітку водню було розроблено пілотний проект «вітер-водень-аміак» [3]. Станцію планується розмістити в північній частині Рівненської області. Такий проект дає можливість перейти з «зеленого» тарифу до ринкових умов. Вироблену вітроустановкою енергію використовуватимуть в промислових електролізерах. Далі «зелений» водень планують зріджувати і транспортувати до споживачів.

Ще один пілотний проект «сонце-водень аміак» [4] має такий самий принцип: виробляється електроенергія з ВДЕ, за допомогою електролізера кисень і водень розділяють. Для подальшого транспортування водень планують перетворити: в газоподібний або скраплений стан, в аміак.

Висновок. Тож водень є оптимальним рішенням енергетичних проблем і засобом в боротьбі з викидами в атмосферу вуглекислого газу. Але аби водень був максимально екологічним та аби зменшити залежність від викопних палив необхідно розвивати його виробництво у напрямку використання відновлюваних джерел.

Перелік посилань

1. Граждан О. Воднева енергетика: чому про неї так багато говорять і до чого тут Україна. URL: <https://ucap.io/vodneva-energetyka-chomu-pro-neyi-tak-bagato-govoryat-i-do-chogo-tut-ukrayina/>
2. Топ-7 технологічних стартапів з використанням водню. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/greendeal/2020/04/23/659614/index.amp>
3. Новіков В. Яким має бути "План Маршалла" для України після війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/11/683811/index.amp>
4. Білозерова Л. Українські розробники вже готові пропонувати водневі проекти інвесторам. *Українська Енергетика: веб-сайт*. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/ukrainski-rozrobnyky-vzhe-hotovi-proponuvaty-vodnevi-proekty-investoram>